

Zespół ds. zrównoważonej mody

przy UN Global Compact Network Poland

Prezentuje opinię dot. zmian prawnych w zakresie:

- Rozporządzenie UE: Ecodesign for Sustainable Product Regulation
- Dyrektywy UE: Empowering consumers for the green transition
- Dyrektywy UE: Substantiation and communication of explicit environmental claims Unijnego Kodeksu Celnego
- Dyrektywy UE: Unfair commercial practices directive
- Dyrektywy UE: Waste directive
- Dyrektywy UE: Common rules promoting the repair of goods directive

Wstęp:

Sektor włókienniczy i odzieżowy odgrywa w Europie niezwykle istotną rolę gospodarczą. Według danych Komisji Europejskiej, obejmuje on ponad 160 000 przedsiębiorstw i zatrudnia 1,5 mln osób, a w 2019 r. osiągnął obroty w wysokości 162 mld EUR¹. To Europa jest kolebką największych firm odzieżowych, prestiżowych domów mody, kreatywności, know-how oraz wysokiej jakości produktów włókienniczych. Sektor ten to jednak przede wszystkim mali i średni przedsiębiorcy, którzy szczególnie w obliczu kryzysu ostatnich lat muszą wzmocnić swoją odporność.

Polski sektor włókienniczy i odzieżowy, potocznie zwany sektorem mody jest jednym z najbardziej atrakcyjnych na tym tle. W 2022 roku liczył 36 tys. podmiotów, które tworzyły łączny przychód na lokalnym rynku w wysokości 53 mld zł². Ekspertcy są zgodni co do pozytywnych prognoz rozwoju polskiego sektora mody, zarówno na rynku wewnętrznym, jak i w zakresie wzrostu pozycji firm działających na skalę globalną na arenie międzynarodowej. W 2022 roku Polska była 12. eksporterem odzieży na świecie. W latach 2018–2022 eksport odzieży z Polski wzrósł o 84% z poziomu nieco ponad 5,7 mld EUR w 2018 do około 10,5 mld EUR w 2022. Po turbulencjach związanych z pandemią powróciła do dawnego tempa wzrostu znajdując klientów głównie na europejskim rynku mody, który stanowił 75% całkowitego eksportu polskiej mody³.

W kontekście unijnych priorytetów mających na celu przekształcenie sektora mody w bardziej regulowany, zorientowany na zrównoważony rozwój, z naciskiem na trwałość produktów i minimalizację negatywnego wpływu na środowisko w duchu zasady „myśl globalnie, działaj lokalnie”, Polska ma szansę wykorzystać potencjał swojego sektora mody do osiągnięcia gospodarczego wzrostu. Kluczem do sukcesu jest jednak wsparcie polskiego sektora mody, zarówno małych i średnich przedsiębiorstw, jak i firm działających na skalę globalną (o rozproszonym łańcuchu dostaw), w stawieniu czoła nadchodzącym wyzwaniom, wśród których najważniejszym jest zielona transformacja zgodna ze „Strategią UE na rzecz zrównoważonych wyrobów włókienniczych w obiegu zamkniętym”⁴.

Jako przedstawiciele polskiego sektora mody, w tym eksperci, praktycy i przedsiębiorcy, współpracujący w ramach Zespołu ds. Zrównoważonej Mody przy United Nations Global Compact Network Poland, opracowaliśmy zestaw rekomendacji dotyczących sektora mody. Nasze propozycje mają na celu wsparcie polskich przedsiębiorców z sektora mody w efektywnej zielonej transformacji i odnoszeniu sukcesów na wspólnym rynku europejskim, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomicznego i Komitetu Regionów, Bruksela 30.03.2022 r., COM (2022)141, Strategia UE na rzecz zrównoważonych wyrobów włókienniczych w obiegu zamkniętym.

² Moda nadal modna, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (<https://www.parp.gov.pl/component/content/article/84925:moda-nadal-modna-parp-publikuje-najnowszy-raport-na-temat-branzy>)

³ Branża odzieżowa. Pozycja międzynarodowa polskich producentów i prognozy rozwoju rynku do 2027, PKO Bank Polski SA., Czerwiec 2023.

⁴ EU strategy for sustainable and circular textiles, (https://environment.ec.europa.eu/strategy/textiles-strategy_en).

Niniejszym przedstawiamy 10 rekomendacji dla zrównoważonej polskiej mody.

W drodze do cyrkularności

1. W UE sektor mody odgrywa duże znaczenie ekonomiczne i może być znaczącym elementem gospodarki o obiegu zamkniętym. Ze względu na fakt, że rynek mody ma charakter transgraniczny, konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na **jednolitość regulacji we wszystkich państwach członkowskich UE**. Dlatego też Polska powinna unikać wprowadzania **specyficznych krajowych rozwiązań regulacyjnych, które nie byłyby spójne z regulacjami unijnymi**. Priorytetem powinna być pełna harmonizacja polskiego systemu prawnego z regulacjami Unii Europejskiej w celu zapewnienia spójności jednolitego rynku. Jednocześnie, podkreślamy potrzebę efektywnej egzekucji istniejących regulacji mających na celu zwalczanie nielegalnego składowania odpadów.
2. Jednym z kluczowych celów regulacji w sektorze mody powinno być przeciwdziałanie powstawaniu odpadów tekstylnych⁵ poprzez promowanie ich ponownego wykorzystania⁶. W tym celu należy **wesprzeć nowe modele biznesowe** (np. recommerce lub upcycling), które to mogą stać się głównymi modelami sprzedaży. W tym zakresie, niezbędne jest **zredukowanie istniejących barier, jak choćby podatek od towarów i usług nałożony na darowizny** związane z ponownym wykorzystaniem produktów odzieżowych, za pomocą transparentnych przepisów zwalniających z opłat wybrane grupy podmiotów⁷ – pozwoli to na efektywniejsze wykorzystanie produktów i materiałów, które raz już wyszły z obrotu konsumenckiego. Zachęty podatkowe mogą stanowić silny bodziec do włączania tego typu praktyk w biznesie na większą skalę. Jednocześnie, należy dążyć do **unifikacji definicji pojęć odzieży używanej i odpadu tekstylnego na poziomie UE**.
3. Należy wskazać, że aby osiągnąć lepsze poziomy cyrkularności tekstyliów konieczne jest zaadresowanie zmian regulacyjnych na wszystkich etapach obrotu używanymi tekstyliami – począwszy od efektywnej zbiórki odzieży, która pozwoli zachować wysokiej jakości tekstylia w obiegu, przez sortowanie (które nie bazuje jedynie na pracy człowieka), do re-commerce, upcyclingu, recyklingu itd. Konieczne jest wprowadzenie **efektywnego pod względem celów oraz kosztów systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta dla odpadów tekstylnych**. Aby zapobiec fragmentacji rynku, rekomendujemy włączenie się Polski w prace nad opracowaniem jednolitego i zharmonizowanego systemu ROP dla tekstyliów w ramach rewizji Dyrektywy ramowej w sprawie odpadów. Kluczowym jest również uwzględnienie stosowanych w innych państwach UE (np. Holandia) systemowych rozwiązań dotyczących selektywnej zbiórki odpadów.

Wykorzystanie nowych technologii

4. Aby stworzyć efektywny system recyklingu tekstyliów niezbędne jest **wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw i instytucji prowadzących prace badawczo-rozwojowe nad metodami pełnego recyklingu tekstyliów** (przede wszystkim textile-to-textile). Konieczne jest również wprowadzenie **zmian legislacyjnych w zakresie przepisów dotyczących zamówień publicznych**, a w szczególności uzupełnienia ich o kwestie dotyczące wykorzystania innowacyjnych materiałów pochodzących z recyklingu tekstyliów (np. kompozytu tekstylnego). Beneficjentem tych zapisów będą firmy wprowadzające innowacje w zakresie recyklingu tekstyliów. Co więcej, właściwym rozwiązaniem byłoby zastosowanie ulg podatkowych dla firm stosujących materiały z recyklingu oraz nowoczesne metody produkcji, a rozwiązania te powinny być promowane na poziomie systemowym.
5. Narzędzia cyfrowe, takie jak **Cyfrowy Paszport Produktu**, mogą w istotny sposób wesprzeć przedłużenia życia produktu oraz znacząco zwiększyć poziom recyklingu. Aby w pełni wykorzystać potencjał nowych technologii oraz zapewnić konsumentom jednolite informacje należy wesprzeć polskich producentów w przyjęciu spójnej technologii informacyjnej. W szczególności należy wspomóc sektor MŚP w implementacji podobnych rozwiązań za pomocą **upowszechnienia wiedzy, a także wprowadzenia instrumentów finansowych i infrastruktury wspierającej wprowadzenie i rozwój nowych technologii**. Brak rzetelnych danych na temat odpadów tekstylnych powstających w produkcji odzieży jest jedną z głównych przeszkód w wykorzystaniu (upcyclingu) resztek materiałów w przemyśle odzieżowym i włókienniczym. Ponadto informacje o ilości resztek tekstyliów są systematycznie zaniżane, tym samym niedoszacowane przez przemysł. Wsparcie konsumentów w dokonywaniu świadomych wyborów.

⁵ kom. eksp. Produkcja tkaniny stanowi w polskiej produkcji około 40-60% kosztów finalnego produktu, przede wszystkim ze względu na wynagrodzenia pracowników.

⁶ kom. eksp. Jedną z głównych przeszkód w wykorzystaniu resztek materiału w przemyśle modowym i włókienniczym jest brak danych na temat odpadów tekstylnych powstających w produkcji odzieży.

⁷ kom. eksp. Należy uwzględnić ryzyko wykorzystania zapisu do uzasadnienia nadprodukcji przez największych producentów.

6. Przytłoczenie producentów marki nadmiarowymi obowiązkami informacyjnymi bez wdrożenia systemowych rozwiązań może zwiększyć koszty produkcji odzieży do takiego stopnia, że stanie się ona cenowo niedostępna dla konsumentów, a tym samym może skłonić konsumentów korzystania z produktów z niepewnych źródeł, omijających przepisy, co będzie niosło zagrożenia dla konsumentów, a także dla producentów przestrzegających nowych przepisów. Należy więc **uspójnić zakres informacji wymaganych na produktach** (poprzez stosowanie zunifikowanych oznaczeń) weryfikowanych na poszczególnych etapach łańcucha dostaw.
7. Obecnie na rynku brakuje definicji oraz metodologii pozwalającej na jednoznaczne określenie efektywności środowiskowej odzieży. Jednocześnie, na rynku europejskim jest zbyt wiele certyfikatów zrównoważonego rozwoju, które wprowadzają niepewność konsumentów co do ich treści, weryfikowalności, miarodajności. Dlatego **wyznaczenie jednolitej metodologii na poziomie europejskim jest niezbędnym warunkiem przekazywania konsumentom jednoznacznych, miarodajnych, porównywalnych i opartych na badaniach naukowych informacji**, które pozwolą im dokonywać świadomych wyborów.
8. Spodziewane regulacje, które wprowadzą na terenie UE obowiązek weryfikacji przekazów środowiskowych skierowanych do konsumenta wymagają stworzenia rynku podmiotów, które byłyby w stanie obsłużyć polskich przedsiębiorców w sektorze mody. Wymaga to rozpoczęcia przygotowań z odpowiednim wyprzedzeniem, przed wejściem w życie europejskich regulacji. Niezbędne jest **zapewnienie spójności interpretacyjnej przepisów europejskich precyzujących sposób komunikacji informacji** pochodzących od producentów i sprzedawców do konsumentów przez krajowe organy nadzoru rynku. Równe ramy konkurencji z podmiotami spoza Unii Europejskiej.
9. Konieczne jest zapewnienie **równych warunków konkurencji z podmiotami spoza Unii Europejskiej**, w tym w szczególności z Chin poprzez skuteczną egzekucję obowiązujących przepisów. Dotychczasowe ustalenia organizacji pozarządowych oraz ekspertów wskazują na brak skutecznej egzekucji regulacji europejskich dotyczących unijnych standardów, choćby w zakresie bezpieczeństwa produktów pochodzących od przedsiębiorców z Azji (nie prowadzących działalności w Unii Europejskiej). **Konieczne jest rozszerzenie obowiązywania nowych przepisów dla branży tekstylnej na wszystkie produkty pojawiające się na rynku unijnym**. Klienci szukając niższych cen, będą sprowadzać na rynek produkty o niskiej jakości produkowanymi poza UE⁸.
10. **Niezbędne jest zapewnienie odpowiednich zasobów (np. laboratoria) narzeczonego skutecznego nadzoru rynku oraz kontroli celnej**, a także koordynacja działań pomiędzy organami nadzoru rynku w krajach UE. **Warunkiem wstępnym jest jak najszybsze zniesienie zwolnienia z cła dla przesyłek spoza UE o wartości niższej niż €150**, która umożliwi wprowadzanie na rynek europejski produktów niespełniających wymogów bezpieczeństwa produktów właściwych dla UE.

Zespół ds. Zrównoważonej Mody
UN Global Compact Network Poland

⁸ kom. eksp. Zmiany, zarówno na poziomie operacyjnym i strategicznym, jak również te odnoszące się do jakości, funkcjonalności i właściwości produktów tekstylnych wymagają od firm znacznych nakładów finansowych. Jednocześnie zastosowanie materiałów z recyklingu textile-to-textile (wymaganych m.in. w strategii dot. tekstyliów) sprawi, że odzież będzie najprawdopodobniej droższa od produktów oferowanych przez firmy spoza UE.